

บทที่ 7

บทสรุป

การพัฒนาประเทศในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถาบันครอบครัว ทั้งในด้านโครงสร้างและระบบความสัมพันธ์ภายในครอบครัว แต่แม้ว่าครอบครัวจะมีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตไปมากมายเพียงใด สาธารณคดีอันเป็นอุดมคติของครอบครัวไทยที่ยังคงมีความสำคัญและดำรงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน อันได้แก่ องค์ประกอบที่ประกอบไปด้วย พ่อแม่ลูก มีความผูกพันทางสายเลือดทางอารมณ์และความรักอย่างแน่นแฟ้น และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีค่านิยมในเรื่อง "กตัญญูทดเวทีย์" ปลูกฝังและถ่ายทอดแก่สมาชิกจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่ง โดยครอบครัวทำหน้าที่จัดระเบียบและเป็นแบบอย่างให้สมาชิกได้ประพฤติปฏิบัติซึ่งกันและกัน เช่น ระหว่างสามีภรรยาและลูก คำจำกัดความของครอบครัวที่ปลูกฝังอย่างซ้ำนานว่าจะต้องประกอบด้วยบุคคลต่างเพศตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีความสัมพันธ์ทางเพศซึ่งกันและกัน และมีข้อผูกมัดทางสายเลือด คือ ลูกที่จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางเพศเป็นไปด้วยความแน่นอนและมีระยะเวลายาวนาน ทำให้สังคมคาดหวังผู้หญิงจะต้องรักและชอบพอกับเพศชายเท่านั้น หญิงรักหญิงซึ่งแม้ว่าโดยพฤติกรรมแล้วจะดูเหมือนเป็นกลุ่มผู้หญิงที่ปฏิเสธ "ครอบครัว" โดยการไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้ชาย หากแต่ก็ยังมีหญิงรักหญิงเป็นจำนวนไม่น้อยที่ยังรับเอาอุดมการณ์ "ครอบครัว" ในมิติต่างๆ และได้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ตลอดจนการดำรงความสัมพันธ์ของคู่หญิงรักหญิง

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า อิทธิพลความคิดเรื่อง "ครอบครัว" ส่งผลกระทบต่อหญิงรักหญิงนับตั้งแต่การนิยามตนเอง เพราะถูกอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวและสังคมรักต่างเพศ ผนวกกับตราประทับและคำอธิบายเชิงลบที่มีต่อรักร่วมเพศ หญิงรักหญิงจึงเกิดความรู้สึกขัดแย้งทางจิตใจเมื่อพบว่าตนแตกต่างจากคนอื่น ทำให้หญิงรักหญิงต้องเก็บซ่อนความรู้สึกของตนเอง เมื่อมองในแง่นี้กระบวนการเรียนรู้ในอัตลักษณ์ของผู้ที่รักเพศเดียวกันจึงไม่ใช่เป็นเรื่องที่ง่าย เพราะกว่าที่บุคคลจะยอมรับตนเองได้ ต้องผ่านความสับสน วิดกกังวล อันเกิดจากความขัดแย้งระหว่างความปรารถนาของตนกับสิ่งที่สังคมกำหนด ในเงื่อนไขที่สังคมยังคงมีอคติต่อรักร่วมเพศ หญิงรักหญิงต้องพยายามประนีประนอมระหว่างโลกส่วนตัว (การเป็นรักร่วมเพศ) กับโลกภายนอก (สังคมของผู้รักต่างเพศ) เช่น หญิงรักหญิงที่มีลักษณะของทอม บางคนชอบใส่กางเกงมากกว่ากระโปรงแต่ต้องฝืนใส่กระโปรงไปทำงาน

เพื่อให้เหมาะสมกับเพศหรือการเป็นผู้หญิง หญิงรักหญิงบางคนที่มีบุคลิกลักษณะ เป็นทอมมากๆ จึงมีข้อจำกัดในการหางานทำ ยกเว้นหญิงรักหญิงที่มีฐานะอาจสามารถประกอบธุรกิจส่วนตัวของตนได้ก็จะไม่เดือดร้อนในเรื่องนี้ เจื่อนไขทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินชีวิตของหญิงรักหญิง ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า มีหญิงรักหญิงที่ต้องรับผิดชอบเศรษฐกิจของครอบครัวเดิม ในฐานะลูกสาวที่ถูกมองว่าเป็นโสดยังไม่มีภาวะ ทำให้หญิงรักหญิงไม่มีอิสระในการใช้ชีวิตคู่ร่วมกับคนรัก

นอกจากนั้นแล้วอิทธิพลความคิดครอบครัวยังส่งผลกระทบต่อการค้าเนินชีวิตคู่ของหญิงรักหญิง ดังเช่น การสวมบทบาทหญิงชายของหญิงรักหญิงที่เป็นทอม-ดี้ ที่มีความคิดว่าผู้หญิงต้องคู่กับผู้ชาย ทอมซึ่งสวมบทบาทของผู้ชายจึงต้องคู่กับดี้ที่สวมบทบาทของผู้หญิง อันเป็นภาพสะท้อนความคิดครอบครัวที่ทอม-ดี้เลียนแบบความสัมพันธ์ต่างเพศ และยังรวมไปถึงค่านิยมในเรื่องเพศการรักนวลสงวนตัว และการรักเดียวใจเดียว อย่างไรก็ตามมีคู่หญิงรักหญิงจำนวนไม่น้อยที่ให้เหตุผลในการชอบผู้หญิงด้วยกันว่า เพราะไม่ต้องการแต่งงานกับผู้ชาย และต้องการอยู่กับผู้หญิงที่ไม่ใช่ผู้ชายหรือเลียนแบบบทบาทผู้ชาย หญิงรักหญิงในกลุ่มนี้ นอกจากจะปฏิเสธกฎเกณฑ์ของสังคมที่หญิงต้องคู่กับชายแล้ว ยังปฏิเสธที่จะเลียนแบบความสัมพันธ์ต่างเพศ อันได้แก่ บทบาทหญิงชาย อิทธิพลความคิดครอบครัวจึงเป็นตัวแปรสำคัญในการกำหนดวิถีคิดและการปฏิบัติของหญิงรักหญิง กล่าวคือ หากหญิงรักหญิงคู่ใดรับเอาความคิดในเรื่องครอบครัวเอาไว้มากก็จะมีแนวโน้มที่จะคิดและปฏิบัติตนไม่ต่างไปจากคู่ความสัมพันธ์หญิงและชาย ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าระดับความเข้มข้นความคิดในเรื่องครอบครัวของหญิงรักหญิงได้กลายเป็นตัวกำหนดให้เกิดรูปแบบความสัมพันธ์ที่หลากหลายของหญิงรักหญิง แต่ไม่ว่าลักษณะความสัมพันธ์หญิงรักหญิงจะเป็นไปในลักษณะใด มีการสวมบทบาทหญิงชายตามระบบความสัมพันธ์ต่างเพศหรือไม่ ต่างก็ต้องอยู่ในสังคมที่ถืออุดมคติครอบครัวที่สมบูรณ์แบบต้องประกอบด้วยพ่อแม่และลูก และต่างก็ต้องได้รับอิทธิพลและแรงกดดันจากอุดมการณ์ครอบครัวทั้งสิ้น

จากการศึกษาความคิดในเรื่อง ครอบครัวของหญิงรักหญิงยังทำให้เข้าใจถึงความคาดหวังของครอบครัวและสังคมที่มีต่อตัวลูกสาวอันได้แก่บทบาทหน้าที่ในการรับผิดชอบครอบครัวยังคงเป็นภาวะของลูกผู้หญิงในสังคมไทยมานับแต่อดีต แม้ว่าสังคมจะได้เจริญเติบโตทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม เป็นผลให้วิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปมาก แต่ทว่าความคาดหวังในสังคมต่อบทบาทหน้าที่ของหญิงยังมีได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือลดน้อยถอยลงแต่ประการใด ผู้หญิงทั้งในเมืองและ

ชนบทยังคงต้องรับบทบาทในการหารายได้เพื่อมาเลี้ยงครอบครัว ภาระหน้าที่นี้ได้มีผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของผู้หญิงในสังคมไทย เช่นในกรณีของผู้หญิงที่แต่งงานมีครอบครัวก็ต้อง เฝשיญกับภาระสองด้านที่ต้องทำงานนอกบ้านเพื่อช่วยเหลือเศรษฐกิจของครอบครัว ในขณะที่เดียวกันก็ต้องรับผิดชอบงานบ้านด้วย ส่วนผู้หญิงที่ยังไม่ได้แต่งงานในรายที่มีโอกาส ทำงานและสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านเศรษฐกิจได้ ผู้หญิงเหล่านั้นอาจเป็นอิสระจาก แรงบีบบังคับให้แต่งงาน และอาจไม่ต้องรับบทบาทของการเป็นแม่และเมีย เช่นผู้หญิง ที่แต่งงานต้องมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวใหม่ของตน แต่ทว่าผู้หญิงโสดอันหมายถึงหญิง รักรหญิงด้วยนั้น ต่างก็ถูกอบรมสั่งสอนมาให้มีความผูกพันและรับผิดชอบต่อครอบครัวเดิมของตน ดังเช่น หญิงรักรหญิงบางรายต้องทำงานส่งเงินไปให้พ่อแม่ และบางคนต้องรับผิดชอบต่ออนาคต การศึกษาของน้องและหลาน ภาระหน้าที่เหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตคู่ที่เป็นอิสระ ของหญิงรักรหญิง

ผู้วิจัยเห็นว่าปรากฏการณ์หญิงรักรหญิง เป็นเพียงหนึ่งในประเด็นทางสังคมที่ถูก พิจารณาเป็นปัญหาสังคม เช่นเดียวกับปรากฏการณ์อื่นๆ อาทิ โสเภณี เมียน้อย การท้อง นอกสมรส การทำแท้ง เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นพฤติกรรมทางเพศที่อยู่นอกรอบของครอบครัว ที่สังคมกำหนดและควบคุมพฤติกรรมทางเพศของผู้หญิงเอาไว้ กรณีของหญิงรักรหญิงที่มี พฤติกรรมหลุดไปจากกรอบของครอบครัวย่อมต้องได้รับความเจ็บปวด จากการถูกประทุษ ติตราจากสังคม แต่จากปรากฏการณ์การรวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนของหญิงรักรหญิง อาจสะท้อน ให้เห็นถึงความต้องการที่จะดำเนินชีวิตตามที่ตนต้องการมากกว่าจะอยู่ภายใต้กรอบที่สังคม กำหนด และเป็นภาพสะท้อนอีกแง่มุมหนึ่งของวิถีชีวิตที่หลากหลายในสังคม